

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2081/2019
21.07.2021. године
Београд

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Споменке Зарић и Бисерке Живановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Иванка Драговић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства правде, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5521/18 од 18.12.2018. године, на седници одржаној 21.07.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 5521/18 од 18.12.2018. године у ставовима другом, четвртом и петом изреке и списи враћају том суду на поновно суђење у овом делу.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 1285/2017 од 27.03.2018. године одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе исплати износ од 6.186.000,00 динара са затезном каматом прописаном Законом о затезној камати почев од 27.03.2018. године, као дана пресуђења, па до коначне исплате.

Допунским решењем Вишег суда у Београду П 1285/2017 од 03.09.2018. године обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове поступка у износу од 175.500,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 5521/18 18.12.2018. године, ставом првим изреке, укинута је пресуда Вишег суда у Београду П 1285/2017 од 27.03.2018. године и допунско решење П 1285/2017 од 03.09.2018. године. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца АА из ... и обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе исплати износ од 5.000.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 27.03.2018. године, као дана пресуђења, па до коначне исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе исплати износ од 1.186.000,00

динара са законском затезном каматом почев од 27.03.2018. године као дана пресуђења па до коначне исплате. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 201.750,00 динара са законском затезном каматом почев од 27.03.2018. године. Ставом петим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 69.000,00 динара. Ставом шестим изреке, ослобођен је тужилац обавезе плаћања судских такси.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију из свих законом прописаних ревизијских разлога.

Тужилац је поднео одговор на ревизију.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку применом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11 и 55/14), па је утврдио да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, против окривљеног АА, овде тужиоца, рођеног ...1991. године, са пребивалиштем у ..., у ул. ..., је по захтеву Вишег јавног тужилаштва у Београду Кт. 101/10 од 07.02.2010. године, Виши суд у Београду донео решење Ки.1102/10 дана 11.02.2010. године да се спроводи истрага због основане сумње да је извршио кривично дело неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из члана 246. став 1. КЗ, у вези члана 33. КЗ и кривично дело недозвољена производња, држање и промет оружја и експлозивних материја из члана 348. став 1. у вези члана 33. КЗ. Решење је донето без саслушања окривљеног АА, с образложењем да је недоступан органима гоњења. Решењем Ки. 1102/10 од 11.02.2010. године, против окривљеног АА одређен је притвор на основу члана 142. став 1. тачка 1, 2. и 3. ЗКП који ће му се рачунати од дана и часа лишења слободе, са образложењем да је недоступан органима гоњења, да је у току поступка неопходно саслушати предложене сведоке, као и сведоке за чијим саслушањем се у току истраге укаже потреба на које би окривљени АА боравком на слободи могао утицати, као и на бојазан да би окривљени боравком на слободи могао поновити извршење кривичног дела које му се ставља на терет. Према подацима из казнене евиденције МУП Дирекције полиције од 17.02.2010. године, у време одређивања притвора, АА није осуђивано лице. Истражни судија Вишег суда у Београду је дана 11.02.2010. године донео наредбу за издавање потернице против окривљеног АА, а дана 14.02.2010. године, лишен је слободе и истог дана је донето решење о задржавању у трајању од 48 часова, због постојања основане сумње да је извршио кривично дело из члана 246. став 1. КЗ РС. Тужилац је дана 16.02.2010. године уз кривичну пријаву предат дежурном истражном судији Вишег суда у Београду, који га је упутио у Окружни затвор у Београду на основу решења Вишег суда у Београду Ки.1102/10 од 11.02.2010. године. Тужиоцу је притвор у више наврата продужаван решењима Вишег суда у Београду, а укинут је решењем Апелационог суда у Београду Кж1. 5568/2012 од 20.12.2012. године. Тужилац је у притвору провео укупно 1039 дана. Пресудом Апелационог суда у Београду Кж1.бр.4518/13 од 19.12.2013. године, усвојена је жалба бранилаца окривљеног АА и преиначена пресуда Вишег суда у Београду К. 92/13 од 14.06.2013. године, тако што је окривљени АА, на основу одредбе члана 423. став 1. тачка 2. ЗКП ослобођен од оптужбе да је извршио кривично дело које му је стављено на терет. Пре подношења тужбе обраћао се Министарству правде са захтевом за накнаду штете. Саслушањем тужиоца у својству

странке утврђено је да није имао сазнања да је против њега покренут кривични поступак, што потврђује садржина решења о спровођењу истраге Вишег суда у Београду Ки.1102/10 од 11.02.2010. године које је донето пре саслушања тужиоца као окривљеног и садржина решења о одређивању притвора Ки.1102/10 од 11.02.2010. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је тужилац својим недозвољеним поступцима, због недоступности органима гоњења проузроковао лишење слободе, да је одређивање притвора била нужна и оправдана мера ради обезбеђења присуства тужиоца као окривљеног и да стога тужиоцу не припада право на накнаду штете услед неоснованог лишења слободе у смислу одредбе члана 560 став 1 Законика о кривичном поступку који је био на снази у тренутку лишења слободе тужиоца имајући у виду да је тужилац својим поступцима проузроковао лишење слободе. Како тужилац током поступка није предложио да суд изведе доказе на околност да тужилац није својим недозвољеним поступцима проузроковао своје лишење слободе, то је применом одредбе члана 231 став 1 Закона о парничном поступку првостепени суд одлучио као у изреци пресуде.

Другостепени суд је закључио да је првостепена пресуда захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 231. Закона о парничном поступку, имајући у виду да је погрешно примењено правило о терету доказивања, због чега нису утврђене чињенице битне за одлучивање у овој парници, те је након одржане расправе, утврдио чињенично стање и усвојио делимично тужбени захтев, с обзиром да тужилац у конкретном случају има право у смислу члана 560. став 1. тачка 1. Закона о кривичном поступку важећег у време када је против њега покренут кривични поступак. Навео је да је на туженој терет доказивања чињенице да је тужилац скривио притварање чиме би изгубио право на накнаду штете, што она није доказала, јер се недозвољен поступак притвореног лица не може заснивати само на разлозима наведеним у решењима о спровођењу истраге, одређивању и продужењу притвора, донетим пре саслушања окривљеног и да нема узрочно последичне везе између поступања тужиоца и разлога за одређивање притвора, те је висину штете одмерио сходно члану 200. ЗОО.

По оцени Врховног касационог суда овакав закључак другостепеног суда се за сада не може прихватити као правилан јер је због погрешне примене материјалног права чињенично стање непотпуно утврђено.

Одредбама члана 560. став 1. тачка 1. Законика о кривичном поступку („Службени лист СРЈ“ бр. 70/01 и 68/02 и „Службени гласник РС“, бр. 58/04, 85/05, 115/05, 46/06, 49/07, 122/08, 20/09, 72/09 и 76/10) прописано је да право на накнаду штете припада и лицу које је било у притвору, а није дошло до покретања кривичног поступка, или је поступак обустављен правноснажним решењем, или је правноснажном пресудом ослобођено од оптужбе или је оптужба одбијена. Одредбом члана 560. став 3. истог Закона прописано је да накнада штете не припада лицу које је својим недозвољеним поступцима проузроковало лишење слободе.

С обзиром на цитиране одредбе закона, да би оштећени остварио право на накнаду штете због неосноване осуде или неоснованог притварања довољно је да наступе неке од алтернативно предвиђених тзв. позитивних претпоставки у наведеним одредбама, да

постоји узрочна веза између неосноване осуде или притварања и настале штете, али и истовремено одсуство тзв. негативних претпоставки прописаних у наведеним законским одредбама на чије постојање суд пази по службеној дужности, будући да се ради о правилној примени материјалног права. У поступку пред другостепеним судом остало је неразјашњено зашто је за тужиоцем наређено издавање потернице, ако се, као што је то тврдио у свом исказу, није скривао. На ову околност, а на шта је указивала и тужена, другостепени суд није извршио увид у кривични (К) спис, већ је тражио да се доставе поједини делови списка који се не могу сагледати као целина, а из образложења појединих решења о притвору, односно продужењу притвора произлази да је за тужиоцем расписана потрага од стране ПС Палилула, које околности нису испитиване а основано се истичу у ревизији.

Из наведених разлога потребно је да другостепени суд у поновном поступку отклони указане недостатке и донесе закониту, правилну и образложену одлуку.

На основу члана 416. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа-судија
Јасминка Станојевић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић